

Svante Hansson in memoriam

NEKROLOG

DOI: <https://doi.org/10.30752/nj.140936>

En nestor inom judaistiken i Norden gick denna sommar ur tiden. Svante Hansson innehade ingen betydande lärostol vid något universitet, men hade ett finger med i spelet i det mesta som hände inom judaistikens område.

Svante föddes 1938 och var filosofie kandidat med statskunskap, filosofi, idéhistoria och nationalekonomi som ämnen. Mellan 1970 och 1986 var han lärare i statskunskap vid Stockholms universitet, där han inspirerade många studenter till att forska om judiska ämnen. Han bidrog starkt till flera personers forskarbana. Han var helt avgörande för att Sällskapet för judaistisk forskning grundades 1973. Två år senare höll Sällskapet sin första kongress i Stockholm där det gjordes två viktiga beslut: att göra Sällskapet nordiskt och att börja utge en tidskrift, som fick namnet *Nordisk judaistik*.

Det första numret av *Nordisk judaistik* utkom i december 1975. Svante var vad som kallades redaktionssekreterare, i praktiken redaktör. Från och med oktober 1982 används också den titeln på honom. I och med årsskiftet 1984–85 överflyttades redaktionen till Åbo och Nils Martola blev ny redaktör. I sin programförklaring tackade han Svante för att denne i tio år "lagt grunden till en tidskrift med höga vetenskapliga krav och en som ger

Svante Hansson. Foto: privat.

uttryck för judaistikens mångfald". Svante kvarstod som redaktionsmedlem till 1989.

Svante var betydelsefull för judaistiken i Norden som lärare och inspiratör samt för att han var med och byggde upp fora som *Nordisk judaistik*. Han utgav själv en del böcker inom ämnet. Redan 1972 publicerade han *Sionism. Idé, debatt, kritik*, en antologi med texter av tidiga sionister och judiska kritiker av sionismen. *Antisemitisk närradio* (1988) var en granskning av Radio Islam, vars upphovsman senare dömdes för hets mot folkgrupp. Senare skrev Svante på Stockholms judiska församlings uppdrag en "vitbok" om församlingens flyktinghjälp under kriget, *Flykt och överlevnad* (2004). Samma år utkom en biografi över

Gerhard Bonnier, *Den förste Bonnier*.

Intressant nog skrev inte Svante själv särskilt mycket i *Nordisk judaistik*. Han skrev mer i *Invandrare och minoriteter* och inte minst i *Judisk Krönika*, där han var en flitig medarbetare under flera decennier. Kampen mot antisemitism var viktig för honom och han satt i den första styrelsen för Svenska Kommittén mot Antisemitism 1983.

I slutet av 1980-talet flyttade Svante till Paris. Han försörjde sig huvudsakligen genom översättningsarbete. Han översatte till svenska från flera olika språk. Bland hans översättningar finns böcker om judendomen, men också mycket annat: självhjälpsböcker, business managementlitteratur och – något överraskande med tanke på att Svante var ateist – någon from bok som utkom på ett kristet förlag.

Paris-Svante, som han kallade sig i kontakten med mig, var med sina egna ord en övertygad men absolut inte missionerande ateist. ”Jag förstår vad en religiös tro kan betyda för människor och vill definitivt inte ta det ifrån någon enda”, som han uttryckte det. Gift med en judisk kvinna och med kunskaper om judendomen som överträffade de flesta andras uppmanade en judisk vän honom en gång att konvertera till judendomen. På Svantes förklaring att han var ateist förklarade vännen att det, som Svante väl känner till, i judendomen inte handlar så mycket om tro. ”Men”, svarade Svante, ”jag är en luthersk ateist, inte en judisk ateist.”

Svante var en stor bokälskare. Jag har aldrig i ett privat hem sett så många böcker som i hans lägenhet i Paris. Det fanns bokhyllor i varje rum. På toaletten fanns en bokhylla med poesi. Man hinner läsa en och annan dikt under en sittning.

Svante var en livsnjutare, rabulist och anarkist. Den som hade förmånen att möta honom glömmet honom inte. Anekdoterna om honom är många. Hans insats för

judaistisk forskning i Sverige och resten av Norden samt för denna tidskrifts tillkomst och utveckling var betydande.

När jag år 2020 blev medredaktör för *Nordisk judaistik* fick jag ett uppmuntrande mejl från Paris: ”Jag ser att Du har utvidgat Din maktbas med ett redaktörskap för Nordisk judaistik, vilket väl får uppfattas som ett fall av om inte apostolisk så dock succession. Som första innehavare av denna post kan jag inte annat än gratulera både Dig själv och tidskriften. Lycka till!”

Jag svarade att jag inte vet om detta är någon förstärkning av min maktbas, men ”det gläder mig att gå i dina fotspår.”

Det gör vi alla som värnar om judaistisk forskning på dessa breddgrader. ■

SVANTE LUNDGREN

Forskare vid Lunds universitet
Redaktör för *Nordisk judaistik* /
Scandinavian Jewish Studies